

$x_0, \dots, x_n$ urly, $x_0 < \dots < x_n$

$r, d > 0$ prirodzene čísla, $S: [x_0, x_n] \rightarrow \mathbb{R}$

pre $x \in [x_k, x_{k+1}]$ ($k \in \{0, \dots, n-1\}$) je $S(x) = S_k(x)$,
kde S_k je polynom stupňa r

S má spojité derivácie do rádu $r-d$ vrátane
 r -stupňu, d -defekt

$G_{r,d}$ - priestor splajnov stupňa r s defektom d

$G_{1,1}$ - ~~po čísiach spojité~~ po čísiach lineárne
spojité funkcie

$G_{3,1}$ - po čísiach polynom stupňa 3 so spojilými
deriváciami do rádu 1 (kubické splajny)

interpolacný splajn - sú predpísané hodnoty
 $f_0, \dots, f_n$, teda $S(x_i) = f_i$

príklad 1. Pre urly 0, 2, 3, 4, 6, 8 a funkčné hodnoty
3, 1, 2, 0, -1, 1 urob explicitne lineárny interpolacný
splajn.

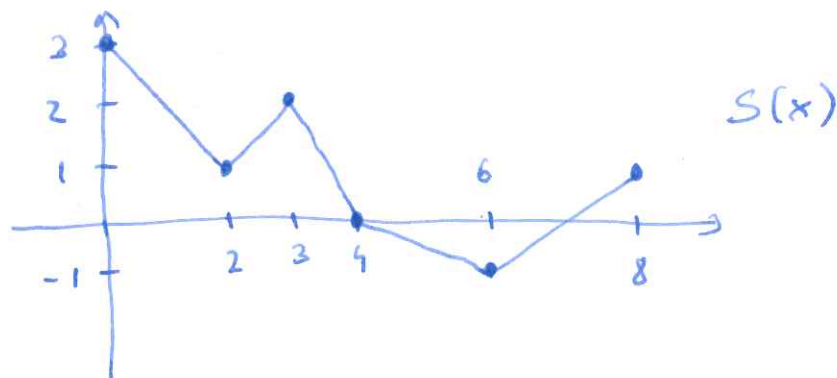
$$S_k(x) = a_k + b_k(x - x_k), \quad k \in \{0, \dots, n-1\}$$

$a_k = f_k$ smerom: $b_k = \frac{f_{k+1} - f_k}{x_{k+1} - x_k}$

$$S(x) = \begin{cases} 3 + \frac{1-3}{2-0}(x-0) = -x+3, & x \in [0, 2] \\ 1 + \frac{2-1}{3-2}(x-2) = x-1, & x \in [2, 3] \\ 2 + \frac{0-2}{4-3}(x-3) = -2x+8, & x \in [3, 4] \\ 0 + \frac{-1-0}{6-4}(x-4) = -\frac{x}{2}+2, & x \in [4, 6] \end{cases}$$

príklad 1. pokračovanie

$$\left\{ \begin{array}{l} -1 + \frac{1 - (-1)}{8 - 6} (x - 6) = x - \frac{7}{7}, \quad x \in [6, 8] \end{array} \right.$$

príklad 2. Pre body $0, 1, 2, 3$ a odpovedajúce funkčné hodnoty $1, -1, -3, 1$ nájdite kubický splyn. prirodzený

$$S_k = a_k + b_k(x - x_k) + c_k(x - x_k)^2 + d_k(x - x_k)^3, \quad k \in \{0, \dots, n-1\}$$

$$h_k = x_{k+1} - x_k, \quad k \in \{0, \dots, n-1\}$$

$$S_k' = b_k + 2c_k(x - x_k) + 3d_k(x - x_k)^2$$

$$S_k'' = 2c_k + 6d_k(x - x_k)$$

I. $S(x_k) = f_k, \quad k \in \{0, \dots, n\}$:

$$1 = f_0 = S_0(x_0) = a_0$$

$$-1 = f_1 = S_1(x_1) = a_1$$

$$-3 = f_2 = S_2(x_2) = a_2$$

$$\begin{aligned} \underline{1 = f_3 = S_2(x_3) = a_2 + b_2(x_3 - x_2) + c_2(x_3 - x_2)^2 + d_2(x_3 - x_2)^3} \\ = -3 + b_2 + c_2 + d_2 \end{aligned}$$

II. S je spojité v $x_1, \dots, x_{n-1}$: $S_k(x_{k+1}) = S_{k+1}(x_{k+1}),$

$$S_0(x_1) = S_1(x_1) \quad k \in \{0, \dots, n-2\}$$

$$\underline{1 + b_0 + c_0 + d_0 = -1}$$

$$S_1(x_2) = S_2(x_2)$$

$$\underline{-1 + b_1 + c_1 + d_1 = -3}$$

$$\text{III. } S' \text{ je spojité v } x_1, \dots, x_{n-1}: S'_k(x_{k+1}) = S'_{k+1}(x_{k+1})$$

$$S'_0(x_1) = S'_1(x_1) \quad k \in \{0, \dots, n-2\}$$

$$\underline{b_0 + 2c_0 + 3d_0 = b_1}$$

$$S'_1(x_2) = S'_2(x_2)$$

$$\underline{b_1 + 2c_1 + 3d_1 = b_2}$$

$$\text{IV } S'' \text{ je spojité v } x_1, \dots, x_{n-1}: S''_k(x_{k+1}) = S''_{k+1}(x_{k+1})$$

$$S''_0(x_1) = S''_1(x_1) \quad k \in \{0, \dots, n-2\}$$

$$2c_0 + 6d_0 = 2c_1 \quad \Rightarrow \quad c_0 + 3d_0 = c_1$$

$$S''_1(x_2) = S''_2(x_2)$$

$$2c_1 + 6d_1 = 2c_2 \quad \Rightarrow \quad c_1 + 3d_1 = c_2$$

$$\text{V } S \text{ je pirodrený vplav: } S''(x_0) = S''(x_n) = 0$$

$$2c_0 = 0$$

$$2c_2 + 6d_2 = 0$$

$$\text{v V a IV vyjadríme } d: \quad d_2 = -\frac{c_2}{3}$$

$$d_1 = \frac{c_2 - c_1}{3}$$

$$d_0 = \frac{c_1}{3}$$

rovnice v I, II a III tvoří systém 5 rovnic
pro 5 neznámých:

$$\text{a) } b_2 + c_2 - \frac{c_2}{3} = 4 \quad \Leftrightarrow \quad 3b_2 + 2c_2 = 12$$

$$\text{b) } b_0 + \frac{c_1}{3} = -2 \quad \Leftrightarrow \quad 3b_0 + c_1 = -6$$

$$\text{c) } b_1 + c_1 + \frac{c_2 - c_1}{3} = -2 \quad \Leftrightarrow \quad 3b_1 + 2c_1 + c_2 = -6$$

$$\text{d) } b_0 - b_1 + c_1 = 0$$

$$\text{e) } b_1 - b_2 + 2c_1 + c_2 - c_1 = 0 \quad \Leftrightarrow \quad b_1 - b_2 + c_1 + c_2 = 0$$

prilad 2. pokratiovanie

$$\left(\begin{array}{ccc|cc|c} b_0 & b_1 & b_2 & c_1 & c_2 & \\ \hline 0 & 0 & 3 & 0 & +2 & 12 \\ 3 & 0 & 0 & 1 & 0 & -6 \\ 0 & 3 & 0 & 2 & 1 & -6 \\ 1 & -1 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & -1 & 1 & 1 & 0 \end{array} \right) \sim$$

$$\sim \left(\begin{array}{ccccc|c} 1 & -1 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & -1 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 3 & 0 & +2 & 12 \\ 0 & 3 & 0 & 2 & 1 & -6 \\ 0 & 3 & 0 & -2 & 0 & -6 \end{array} \right) \sim \left(\begin{array}{ccccc|c} 1 & -1 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & -1 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 3 & 0 & +2 & 12 \\ 0 & 0 & 3 & -1 & -2 & -6 \\ 0 & 0 & 3 & -5 & -3 & -6 \end{array} \right)$$

$$\sim \left(\begin{array}{ccccc|c} 1 & -1 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & -1 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 3 & 0 & +2 & 12 \\ 0 & 0 & 0 & -1 & -4 & -18 \\ 0 & 0 & 0 & -5 & -5 & -18 \end{array} \right) \sim \left(\begin{array}{ccccc|c} 1 & -1 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & -1 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 3 & 0 & +2 & 12 \\ 0 & 0 & 0 & +1 & 4 & +18 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & -15 & -72 \end{array} \right)$$

~~$c_2 = 72, c_1 = 18$~~

~~$3b_2 + 14c_1 = 42 \Rightarrow b_2 = \frac{42 - 14c_1}{3} = \frac{42 - 14 \cdot 18}{3} = -42$~~

~~$b_1 = b_2 - c_1 - c_2 = -42 - 18 - 72 = -132$~~

~~$b_0 = b_1 - c_1 = -132 - 18 = -150$~~

$$d_0 = \frac{c_1}{3} = -\frac{2}{5}$$

$$d_1 = \frac{c_2 - c_1}{3} = 2$$

$$c_2 = \frac{72}{15} = \frac{24}{5}, \quad c_1 = 18 - 4 \frac{24}{5} = \frac{90 - 96}{5} = -\frac{6}{5}$$

$$b_2 = \frac{12 - \frac{48}{5}}{3} = 4 - \frac{48}{15} = \frac{60 - 48}{15} = \frac{12}{15} = \frac{4}{5}$$

$$b_1 = b_2 - c_1 - c_2 = \frac{12}{15} + \frac{6}{5} - \frac{24}{5} = \frac{4 + 6 - 24}{5} = -\frac{14}{5}$$

$$b_0 = b_1 - c_1 = -\frac{14}{5} + \frac{6}{5} = -\frac{8}{5}$$

$$d_2 = -\frac{c_2}{3} = -\frac{8}{5}$$

příklad 3. Uvažujme lineární diferenciální rovnici

$$y' = f(x) \cdot y + g(x) \text{ s počátečními podmínkami } y(x_0) = y_0$$

a body $x_0, \dots, x_n$, přičemž $x_0 < \dots < x_n$. Najdite

potřebující podmínky pro na funkci f a g , které rovnice, má splátný typ $S_{2,1}$ existuje a splní tato diferenciální rovnici v úseku $x_0, \dots, x_n$.

$$I_a = [x_k, x_{k+1}]$$

$$\text{at } x \in I_a, \text{ potom } S(x) = S_k(x) = a_k + b_k(x - x_k) + c_k(x - x_k)^2, \\ k \in \{0, \dots, n-1\}$$

$$\text{I. } S_k(x_{k+1}) = S_{k+1}(x_{k+1}), \quad k \in \{0, \dots, n-2\} \quad n-1$$

$$\text{II. } S'_k(x_{k+1}) = S'_{k+1}(x_{k+1}), \quad k \in \{0, \dots, n-2\} \quad n-1$$

$$\text{III. } S'(x_k) = f(x_k)S(x_k) + g(x_k), \quad k \in \{0, \dots, n\} \quad n+1$$

$$\text{IV. } S(x_0) = y_0 \quad 1$$

$$\frac{1}{3n}$$

počet rovnic
= počet parametrů

$$S'_k(x) = b_k + 2c_k(x - x_k); \quad h_k = x_{k+1} - x_k \\ k \in \{0, \dots, n-1\}$$

$$\text{I. } a_{k+1} = a_k + b_k h_k + c_k h_k^2 \quad k \in \{0, \dots, n-2\}$$

$$\text{II. } b_{k+1} = b_k + 2c_k h_k \quad k \in \{0, \dots, n-2\}$$

$$\text{III. } b_k = f(x_k)a_k + g(x_k) \quad k \in \{0, \dots, n-1\}$$

~~$$b_{k+1} = b_k + 2c_k h_k$$~~

$$b_{n-1} + 2c_{n-1} h_{n-1} = f(x_n)(a_{n-1} + b_{n-1} h_{n-1} + c_{n-1} h_{n-1}^2) + g(x_n)$$

$$\text{IV. } a_0 = y_0$$

příklad 3. pokračování

pro $k \in \{0, \dots, n-2\}$ platí:

$$c_k = \frac{b_{k+1} - b_k}{2h_k}, \quad b_k = f(x_k)a_k + g(x_k)$$

$$b_{k+1} = f(x_{k+1})a_{k+1} + g(x_{k+1})$$

$\Rightarrow$ $\forall k \in \mathbb{I}$ dostáváme pro $k \in \{0, \dots, n-2\}$

$$a_{k+1} = a_k + (f(x_k)a_k + g(x_k))h_k + \frac{f(x_{k+1})a_{k+1} + g(x_{k+1}) - (f(x_k)a_k + g(x_k))}{2h_k} h_k^2$$

$\Leftrightarrow$

~~$$\left(1 - \frac{f(x_{k+1})h_k}{2}\right) a_{k+1} = \left(1 + \frac{f(x_k)h_k}{2}\right) a_k + g(x_k)h_k + \frac{g(x_{k+1}) - g(x_k)}{2} h_k^2$$~~

$$\left(1 - \frac{f(x_{k+1})h_k}{2}\right) a_{k+1} + \left(-1 + \frac{f(x_k)h_k}{2}\right) a_k =$$

$$= g(x_k)h_k + \frac{g(x_{k+1}) - g(x_k)}{2} h_k^2$$

$a_0 = y_0$ formáme a ab $1 - \frac{f(x_{k+1})h_k}{2} \neq 0$, potom
můžeme dopočítat a_{k+1} pro $k \in \{0, \dots, n-2\}$

ledí uí formáme $a_0, \dots, a_{n-1}$, můžeme $\times$ rovnici III
dopočítat $b_0, \dots, b_{n-1}$

ledí uí formáme $b_0, \dots, b_{n-1}$, můžeme $\times$ rovnici II
dopočítat $c_0, \dots, c_{n-2}$

$\times$ poslední rovnici v III dostaneme

$$(2h_{n-1} - f(x_n)h_{n-1}^2)c_{n-1} = -b_{n-1} + f(x_n)(a_{n-1} + b_{n-1}h_{n-1}) + g(x_n)$$

tedy ab $1 - \frac{f(x_n)h_{n-1}}{2} \neq 0$, můžeme dopočítat c_{n-1} .

príklad 3. pokračovanie

- na predpokladu ohraničenosti (spojitosti) funkcie f
na nerovnosti $1 - \frac{f(x_{k+1})h_k}{2} \neq 0$ pre $k \in \{0, \dots, n-1\}$

dajú rovnakú dostatočnou hustotou veľkosť h_k , teda
potlačujúcou podmienkou je, že $\max_{k \in \{0, \dots, n-1\}} h_k$ je

dostatočne malé.

- nerovnosti $1 - \frac{f(x_{k+1})h_k}{2} \neq 0$ sú tiež splnené

v prípade, že $f < 0$ na intervale $[x_0, x_n]$.

---

tento postup môžeme použiť pre odhad funkčnej
hodnoty funkcie $f(x) = e^{-x^2}$, lebo tá je riešením
počítaného problému $y' = -2xy$, $y(0) = 1$

